

РЕЦЕНЗИЯ

От: професор д-р Богомил Борисов Манов, Университет за национално и световно стопанство, катедра „Финанси“, хабилитиран по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8 Икономика, по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси)

Автор на дисертационния труд: Мирослав Стефанов Костадинов

Тема на дисертационния труд: „Финансово икономическа оценка на инвестициите във възобновяеми енергийни източници в България“

Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Стоян Проданов от СА „Д.А.Ценов“, гр. Свищов

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 359/02.06.2020 г. на Ректора на СА „Д.А.Ценов“.

1. Общо представяне на дисертационния труд

Предмет на настоящия труд са иновационните ВЕИ-технологии и тяхното развитие в глобален и национален мащаб.

Предоставената ми за рецензия дисертация е разработена в обем от 228 стандартни компютърни страници и съдържа увод, изложение в три глави и заключение. Приложен е списък на използваната литература, който съдържа 125 източници.

Като цяло, дисертационния труд е добре структуриран и съдържанието в него съответства на избраната тема.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Работата на докторанта по дисертационния труд се характеризира със следните важни моменти:

Първо. Избор на актуална и с практическа значимост тема.

Човечеството е изправено пред много предизвикателства, а едно от основните е свързано с използването на енергията и произтичащото от това взаимодействие с екосистемата. Очакванията са за ефективно използване на енергийните източници и за опазване на околната среда. Тези очаквания трябва да бъдат факт в действията и поведението на всяка държава, защото те освен, че са наследството което настоящото поколение оставя на идните поколения, са и един от важните фактори за устойчивото развитие на всяка икономика. Всичко това прави настоящата дисертация, не само актуална, но и практически значима.

Второ. Сравнително добре е представена информационната база на емпиричното изследване.

Обяснено е нейното значение. Направен е по-общ преглед на авторите и литературните източници имащи отношение към третираните въпроси в дисертационния труд. На това основание, може с убедителност да се твърди, че авторът познава в достатъчна степен достигнатото равнище на знание преди него и може по-ясно и категорично да се открие неговия научен принос в изследваната проблематика.

Трето. Открити са обекта и предмета на изследването.

За обект на дисертационния труд е определен енергийния отрасъл на България и мястото на ВЕИ-проектите в него, а за предмет иновационните ВЕИ-технологии и тяхното развитие в национален и глобален мащаб (стр. 9 и 10).

Четвърто. Ясно са открити изследователската теза, целта на труда и конкретните задачи, които се решават с оглед на нейното реализиране.

Авторът обособява изследователската си теза по следния начин: ВЕИ-технологиите са (като) благоприятна възможност за икономически подем и постигане на стабилност на енергийния пазар.

Основната цел на дисертационния труд е да се конкретизира нуждата от ВЕИ в индивидуален, национален и глобален план за производството на електрическа енергия и

опазването на околната среда. За нейното достигане, автора предлага и в последствие разглежда пет хипотези и 7 конкретни задачи, посочени изчерпателно на стр. 10 и 11 в настоящата разработка.

Детайлно е посочена и използваната методология при научното изследване. Тя се базира върху прилагането на методите на анализ и синтез, на сравнението на количествените изменения на анализираните променливи в отделните години, регресионен анализ, статистически методи и др.

Посочени са ограничителните условия при третирането на изследователската тема.

Пето. Представените данни са добре систематизирани и онагледени.

В разработката има 25 таблици, които са оформени правилно и посочените данни са коректни. Има представени и 41 фигури. Таблиците и фигурите дават много добра и нагледна представа за изследваната проблематика.

Шесто. Избраните показатели са използвани коректно.

Направена е необходимата аргументация за техният избор. Удачно са подбрани статистическите данни и са коментирани коректно. Като цяло, използваните данни са достатъчни и правилно съотнесени към конкретните проблеми, които се изследват. Липсват данни за последните две години, което по всяка вероятност се дължи на липсата на информация.

Седмо. Представеният за рецензиране дисертационен труд представлява сравнително добре подредена разработка.

Налице е необходимата последователност в изложението, както и подходяща пропорционалност между отделните глави. Обемът на дисертационния труд е напълно достатъчен за изследване на конкретно избраната тема.

Стилът на писане е ясен и изложението в дисертационния труд се разбира лесно. Не констатирах повторения и логически противоречия.

Осмо. Спазени са правилата на научната етика.

Авторът е цитирал използваните източници на информация при написване на дисертацията. Не установих плагиатство. Напротив, на отделни места в работата установих защита чрез убедителна аргументация на авторска позиция по конкретни проблеми, предмет на настоящата дисертация.

Девето. Оценка на автореферата.

Представеният автореферат от докторанта Мирослав Костадинов отразява в голяма степен основните и най-съществените моменти от дисертационния труд. В това му качество, той представлява едно добро резюме за бързо запознаване с основните моменти и постижения в работата на докторанта.

Десето. Оценка на публикациите по дисертацията.

Авторът е представил списък с публикациите, свързани с дисертационния труд. Той е съставен от участие с една глава в колективен труд, една самостоятелна статия, озаглавена: „Влияние на възобновяемите енергийни източници върху икономическото развитие и сектора на енергетиката в България" и участие с четири доклада в научна конференция. Докладите са със заглавия: „Енергийни дружества и задължениостта на България“, „Оценка на регионалните инвестиционни нагласи в България и Румъния“, „Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник в България“ и „Innovative Technologies of Renewable Energy Sources Perspectives and Problems in their Development“.

Всички цитирани публикации имат пряко отношение с темата на дисертационния труд. Те са и свидетелство за разпространени и направени публично достояние някои от резултатите посочени като приноси в настоящата разработка.

3. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационния труд са налице научно-теоретични и научно-приложни резултати. Към научно-теоретичните приноси могат да се причислят:

- извеждането и аргументирането на характеристиката на продукта и на значимостта му за увеличаване на конкурентоспособността на страната;

- обосноваването на водещата роля на водноелектрическите централи в производството на зелена енергия у нас;
- оценката и обосноваването на политиката на Европейския съюз за мястото на възобновяемите енергийни източници в икономиката на всяка страна членка и за запазването на екосистемата.

Към научно-приложните приноси могат да се причислят:

- анализът и оценката на тенденциите в развитието на инвестирането във възобновяеми енергийни източници в България;
- установената взаимовръзка с помощта на регресионен анализ на ръста на БВП и инвестициите във ВЕИ, както и доверието с което населението приема инвестициите в този сектор и др.

4. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

В работата на докторанта са налице и някои пропуски и слабости. По-важните от тях са следните:

а) необходимо е да се води на повече места дискусия с останалите автори, като преди това се изложат техните схващания и аргументи по конкретните въпроси;

б) като цяло, стила на писане е ясен и разбираем. На места, макар и рядко, се използват сложно съставни изречения, които замъгляват точния изказ. В бъдещата си работа е препоръчително докторанта да пише с по-прости изречения;

в) на първа страница е написано: Вариант на дисертацията, защо вариант?

г) използвания в този труд начин на цитиране на литературни източници е приемлив за монографии, книги и някои други видове публикации. Що се отнася за дисертационен труд, за мен той е неподходящ. Много е трудно или почти е невъзможно да се направи справка със страницата и смисъла на цитирането от съответното произведение.

д) схемата на стр. 37 трябваше да се преведе на български език, защото останалата част от дисертацията е написана на български език и се защитава в България.

Допуснатите слабости в работата на докторанта са незначителни и те не намаляват достойнствата на дисертационния труд.

При защитата на дисертационния труд е добре да се отговори на следните въпроси:

На страница 152 след потвърждаване на втората хипотеза на автора се пише, че трябва да се предприемат сериозни мерки на национално ниво за: а) информираност на заинтересованите лица; б) популяризиране на хидроенергетиката; в) създаване на ясна и конкретна регулаторна мярка и г) разработване на национална стратегия относно енергетиката. Въпросите ми са:

а) не са ли информирани досега заинтересованите лица и кои по-конкретно се визират да бъдат информирани?

б) не е ли популярна хидроенергетиката и по какъв начин и сред кои заинтересовани лица да се популяризира, а и кой и как да го направи всичко това?

в) кое от настоящата регулаторна мярка е неясно и абстрактно за да трябва да се усъвършенства?

г) няма ли национална стратегия относно енергетиката? На стр. 165 пишете за приета стратегия до 2020 г.!

5. Обобщено заключение и становище

В заключение с убеденост считам, че предоставената ми за рецензия дисертация в професионално направление 3.8 Икономика, по научна специалност „**Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка**” (Финанси) в СА „Д. А. Ценов” гр. Свищов на тема „**Финансово икономическа оценка на инвестициите във възобновяеми енергийни източници в България**“, притежава необходимите качества и дава основание на докторанта **Мирослав Стефанов Костадинов** бъде присъдена образователната и научна степен „**Доктор**”.

10.06.2020 година

гр. София

Рецензент:

/проф. д-р Богомил Манов/